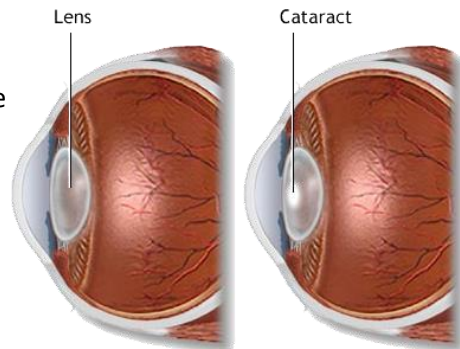

Cataract

Deze folder geeft u informatie over cataract, dit wordt ook wel (grijze) staar genoemd. Deze folder gaat met name over de meest voorkomende vorm van staar, de ouderdomsstaar.

Wat is cataract?

Vóór in het oog, vlak achter de pupil, zit een heldere en doorzichtige ooglens. Naarmate we ouder worden, wordt deze lens minder helder. Daardoor lijken de dingen die we zien waziger en grauwer van kleur. Dit troebel worden van de ooglens wordt 'staar' of 'cataract' genoemd. Iedereen die ouder wordt, krijgt daarmee te maken.

Oorzaken

Er zijn verschillende vormen van staar:

- ouderdomsstaar
- aangeboren staar
- staar ontstaan door ziekte of beschadiging van het oog

Wat zijn de verschijnselen?

Ouderdomsstaar is een 'normaal' verouderingsproces. Sommige mensen merken al rond hun veertigste dat hun ooglens troebel wordt, maar meestal doen de eerste verschijnselen van ouderdomsstaar zich pas later voor. Of u het merkt, hangt af van welke plek in de ooglens de troebeling zich ontwikkelt en hoe groot die troebeling is. Zit de troebele plek in het midden van de lens of daar vlakbij, dan krijgt u al snel klachten. U gaat bijvoorbeeld wazig zien, dubbelzien, u ziet kleuren dof of u krijgt last van licht of schitteringen. Als u binnen korte tijd opeens veel sterkere of zwakkere brillenglazen nodig heeft, kan dat ook wijzen op ouderdomsstaar. Andere brillenglazen kunnen het zicht op den duur niet meer verbeteren. Doorgaans neemt de staar in de loop van de tijd toe. Het gezichtsvermogen wordt daarmee steeds slechter. Een bezoek aan de oogarts is dan nodig.

Wie nog goed genoeg ziet om zonder problemen dagelijkse werkzaamheden, hobby's en taken zoals autorijden te kunnen uitoefenen, hoeft zich (nog) niet te laten behandelen. Een operatie is dan nog niet direct nodig. Het is echter wel realistisch om rekening te houden met een staaroperatie in de toekomst. Staar wordt immers nooit minder; het gezichtsvermogen gaat langzaam maar zeker toch achteruit. Is (beginnende) staar eenmaal ontdekt, dan is controle nodig als de klachten erger worden. Zodra de staar te hinderlijk wordt, kan uw gezichtsvermogen weer worden verbeterd met een staaroperatie. Wanneer dit moet gebeuren, kunt u in overleg met uw oogarts bepalen.

Hoe wordt de diagnose gesteld?

Om erachter te komen of er inderdaad sprake is van ouderdomsstaar, bekijkt de oogarts uw ogen met de spleetlamp. Deze lamp geeft een smalle bundel licht, waarmee de oogarts het voorste deel van het oog kan bekijken. Daar bevindt zich de ooglens.

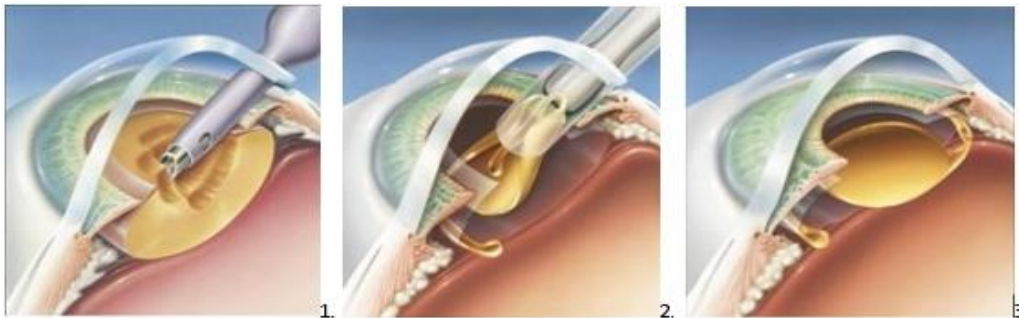
De oogarts kan met de spleetlamp zien of er troebelingen zijn in de ooglens en zo ja, hoe ver die staar zich al heeft ontwikkeld. Daarnaast onderzoekt de oogarts hoeveel u nog kunt zien en of uw ogen verder gezond zijn.

Hoe wordt staar behandeld?

Ouderdomsstaar is goed te behandelen. Een staaroperatie kan, wanneer de rest van het oog gezond is, het gezichtsvermogen vrijwel volledig herstellen. De operatie vindt meestal plaats in dagbehandeling onder plaatselijke verdoving (door druppels, soms door middel van een prik) en soms onder algehele narcose. De oogarts opereert vrijwel altijd maar één oog per operatie. Bij de operatie haalt de oogarts uw eigen troebele lens uit het oog en vervangt deze door een helder, kunststof implant-lensje. Dit lensje gaat in principe de rest van uw leven mee. Staaroperaties zijn misschien wel de meest uitgevoerde operaties ter wereld. Ook op zeer hoge leeftijd is de operatie nog goed te ondergaan. Overigens is opereren de enige manier om echt iets te doen aan ouderdomsstaar. Er bestaan geen medicijnen tegen staar.

Tijdens de operatie

De troebele ooglens wordt met ultrageluidsgolven verwijderd. Dit gebeurt via een opening van enkele millimeters in het hoornvlies (plaatje 1). De kunstlens wordt in het achtergebleven lenskapsel geplaatst (plaatje 2 en 3). Hierna krijgt u oogzalf.

Na de operatie

De eerste dagen kan het hoornvlies nog wat troebel zijn, waardoor u nog niet goed ziet. Dit is een normaal gevolg van de operatie. Na de operatie moet uw oog worden gedruppeld. U moet zich daarbij houden aan de voorschriften van uw eigen oogarts / optometrist. Die informeert u ook over andere leefregels na de operatie. Patiënten die vóór de operatie al druppelden met oogdruk-verlagende oogdruppels moeten hiermee doorgaan na de operatie, tenzij u daarover uitdrukkelijk anders bent geadviseerd door uw eigen oogarts.

Resterende brilsterkte na de staaroperatie

Er wordt in het algemeen geprobeerd patiënten na een staaroperatie zo weinig mogelijk afhankelijk te laten zijn van brillen. Vóór de operatie wordt er daarom een lensmeting verricht. Deze meting is nodig voor het uitrekenen van de te kiezen sterkte van de implant-lens, zodat de resterende brilsterkte na de operatie voor veraf zo klein mogelijk is. De oogarts kan echter nooit honderd procent garanderen dat het oog altijd, zelfs na een perfect verrichte operatie, zonder bril scherp zal kunnen zien.

Meestal blijft een leesbril wel nodig. In sommige situaties kan er in overleg juist voor worden gekozen dat u na de operatie goed kunt lezen zonder bril.

Maar dan is er voor veraf wel weer een bril nodig. De keuze hiervoor hangt o.a. af van uw brilsterkte vóór de operatie en van uw leesgewoonten.

Na de operatie van het eerste oog kan de brilsterkte sterk zijn afgenomen. Overlegt u tijdens uw eerste controle afspraak met de optometrist of de oude bril moet worden aangepast. Is het verschil tussen beide ogen erg groot geworden, overlegt u dan met de optometrist wat de mogelijkheden zijn.

Speciale implantlenzen

Er zijn de laatste jaren speciale implant-lenzen ontwikkeld met het doel mensen na de staaroperatie nog minder afhankelijk te laten zijn van een bril. Hieronder vallen de zogenaamde torische kunstlenzen, die als doel hebben de cilindersterkte van een eventuele bril na de operatie te verminderen of zelfs helemaal weg te werken. Ook zijn er multifocale implant-lenzen waarbij, net als in een bril met multifocale glazen, het doel is zowel het zicht voor veraf als voor dichtbij te verbeteren. Multifocale implant-lenzen hebben dus tot doel mensen niet alleen voor het veraf zien, maar ook voor het dichtbij zien minder afhankelijk te laten zijn van een bril. Deze speciale implant-lenzen kunnen niet bij iedereen worden gebruikt. Deze lenzen kunnen specifieke bijwerkingen hebben (gekleurde ringen rond lichtbronnen, lichtschitteringen); bovendien zal in sommige omstandigheden tóch nog een leesbril nodig zijn. Deze lenzen worden nog niet overal toegepast. Omdat deze speciale lenzen niet onder de normale verzekerde zorg vallen wordt er vaak een bijbetaling voor gevraagd: u moet rekening houden met enkele honderden euro's of meer per oog. Als u interesse heeft in speciale implant-lenzen en geen bezwaar heeft tegen een eventuele bijbetaling, vraagt u dan uw eigen oogarts naar de mogelijkheden in uw situatie.

Risico's van een staaroperatie

In het algemeen is het risico op complicaties klein bij een staaroperatie. Een bloeding of infectie kunnen het zicht blijvend doen verminderen. De kans hierop is erg klein, ca. 1 à 2 gevallen per 1000 operaties. Als u na een staaroperatie merkt dat het zicht duidelijk minder wordt en het oog roder en pijnlijker, moet u meteen contact opnemen met uw oogarts of diens waarnemer die dienst heeft.

In ca. 1-2 per 100 operaties loopt de operatie technisch moeizamer dan verwacht. In een aantal gevallen merkt u daar als patiënt niets van en herstelt het oog net zo voorspoedig als anders. In een aantal gevallen vergt het herstel meer tijd, maar het uiteindelijke gezichtsvermogen zal nog heel behoorlijk zijn. In een enkel geval lukt het niet alle lensresten te verwijderen of het kunstlensje direct te plaatsen tijdens de operatie. Heel af en toe moet er dan een tweede operatie aan het al geopereerde oog volgen.

Tijdelijke, meestal goed op oogdruppels en/of tabletten reagerende problemen na een operatie kunnen zijn: verhoogde oogdruk (dit kan soms pijn veroorzaken), of het ontstaan van zwelling in de gele vlek van het netvlies (waardoor de gezichtsscherpte soms kan dalen). Nadat er een staaroperatie is uitgevoerd, is het risico op het ontstaan van een netvliesloslating toegenomen. Indien u lichtflitsen en/of vlekjes ziet, of een toenemende uitval van het gezichtsveld, neemt u dan contact op met uw oogarts.

Wat is nastaar?

Na een staaroperatie kan er een nieuwe troebeling ontstaan. Het lijkt dan of de staar terugkomt. Dit wordt nastaar genoemd en het ontwikkelt zich meestal pas maanden tot jaren na de staaroperatie. Nastaar is met behulp van de YAG-laser te behandelen. Hierbij wordt er een opening in de nastaar gemaakt. Deze behandeling is pijnloos. Meestal merkt u niets dan alleen een tikkend geluid en lichtflitsjes.

Hoe verloopt een staaroperatie bij Maashorst Oogkliniek?

Als u met uw oogarts heeft besloten tot een staaroperatie krijgt u voorafgaand aan de operatie een pre - operatieve controle door een oogarts of -als u dat wenst- uw operateur (de oogarts die de operatie verricht).

Bij inschrijving van een staaroperatie ondertekent u een toestemmingsformulier voor de apotheek. Het tasje met de benodigde medicijnen krijgt u op de dag van de operatie mee (de inhoud van het tasje staat hieronder beschreven). Als u denkt dat u niet zelf uw ogen kunt druppelen na de operatie, regel dan dat iemand u helpt. Bijvoorbeeld iemand van een thuiszorgorganisatie in uw buurt.

De apotheek checkt of de medicijnen voor de staaroperatie gebruikt kunnen worden samen met de eventuele andere medicijnen die u gebruikt. Als dat nodig is, informeert de apotheker u over het gebruik van de medicijnen, in de meeste gevallen krijgt u dan een informatiebrief.

Inhoud van het tasje

- 1 flesje Predforte oogdruppels (Prednisolon)
- 1 flesje Yellox oogdruppels (Broomfenac)
- 1 tablet Diamox 250 mg (=Acetazolamide)
- Cataractfolder
- Druppelschema

Hoe bereidt u zich voor?

Opname

Voor deze operatie wordt u enkele uren opgenomen op de voorbereidingsafdeling. U wordt ontvangen door de doktersassistente.

*Als u geholpen wordt onder narcose, dan wordt met u een afspraak gemaakt voor het spreekuur PPO. (Preoperatief Poliklinisch Onderzoek). Op dit spreekuur heeft u een gesprek met een doktersassistente, een verpleegkundige en met een anesthesioloog (is een specialist die voor de narcose zorgt). Neemt u bij dit bezoek altijd een medicatieoverzicht mee.

Belangrijk

Na de operatie kunt u niet zelf naar huis rijden. Zorg er daarom voor dat iemand u na de operatie komt ophalen. Na de operatie moet uw oog volgens voorschrift van de oogarts worden gedruppeld. Als u voor de operatie weet dat u dit niet zelf kunt, moet u vooraf hulp regelen die dit voor u kan doen.

Laat uw sieraden thuis: In verband met de hygiëne op de operatiekamer moeten tijdens de operatie uw ringen (ook trouwring), piercings en oorknopjes van uw lichaam verwijderd zijn. Op de afdeling is geen kluis aanwezig.

Gebruik geen make-up en nagellak. Tijdens de operatie worden de kleur van uw gelaat en de doorbloeding van uw nagelbed in de gaten gehouden. Met make-up en nagellak kan dat niet.

Nuchter

Voor deze operatie hoeft u niet nuchter te zijn. Dit betekent dat u gewoon kunt eten en drinken voordat u naar het ziekenhuis komt. Ook eventuele medicijnen (soms met uitzondering van bloedverdunners) kunt u op de gebruikelijke wijze innemen.

Dag van operatie

Melden locatie Schijndel, Medisch Centrum Schijndel

Op het afgesproken tijdstip meldt u zich bij de balie van Maashorst Oogkliniek. Onze assistente helpt u verder.

Vorbereiding op de afdeling

Op de afdeling vindt een aantal voorbereidingen op de operatie plaats. Er wordt een tabletje(a.) onder het ooglid geplaatst met medicijnen erin die er voor zorgen dat uw pupil wijder wordt. U mag uw kleren aanhouden tijdens de operatie, u krijgt een operatiehemd over uw kleren aan. Een doktersassistente brengt u in een stoel naar de operatiekamer. Op de operatiekamer wordt u opgevangen door de oogheelkundig medewerker OK.

Verdoving

Druppelverdoving

Een staaroperatie vindt bijna altijd plaats onder plaatselijke verdoving. Voor deze operatie is het belangrijk dat u gedurende een half uur goed stil en op uw rug kunt blijven liggen.

U krijgt vlak voor de operatie van de doktersassistente een eerste verdovingsdruppel in het te opereren oog. Daarna wordt u naar de operatiekamer gebracht, hier krijgt u nog meerdere verdovingsdruppels van de oogheelkundig medewerker OK. Over het algemeen is de operatie pijnloos. Mocht het toch wat gevoelig zijn dan krijgt u eventueel extra medicijnen tegen de pijn.

Prikverdoving

De oogarts geeft u de verdoving via een prikje schuin naast en onder uw oog. Deze prik kan pijnlijk zijn, maar dat duurt maar heel even. Daarna wordt uw oog gevoelloos en stijf. U heeft dan geen pijn meer. U kan uw oog ook niet meer bewegen, en het kan zijn dat het oog gedurende de verdoving tijdelijk geen zicht meer heeft. U krijgt een drukkend dopje op het oog om de verdovingsvloeistof goed te laten inwerken. Het dopje zit met een bandje om uw hoofd en moet ongeveer 10 minuten blijven zitten.

Operatie

Tijdens de operatie verwijdert de oogarts de troebele lens uit uw oog en vervangt deze door een kunstlens (intra-oculaire lens). Tijdens de operatie komt u onder een (operatie)doek te liggen, waarbij alleen het te opereren oog blootligt. U krijgt extra zuurstof toegediend onder deze (operatie) doek. U blijft hierbij in dezelfde stoel liggen en u ligt daarbij helemaal plat, horizontaal op de rug.

Na de operatie

U wordt door de doktersassistente teruggebracht naar de afdeling. U ontvangt hier uw medicatie voor thuis en nadere uitleg.

U heeft geen pijn aan uw oog. Soms kunt u een gevoel van irritatie hebben.

Vier uur na de operatie neemt u een tabletje Diamox (=Acetazolamide) 250 mg. in met een beetje water. Dit tabletje verlaagt de druk op het oog.

's Morgens begint u met druppelen volgens het druppelschema, voor dit schema krijgt een apart formulier mee naar huis. Ongeveer 4 weken na de staaroperatie vindt er een

eindcontrole plaats door een optometrist. Bij deze afspraak wordt ook de brilsterkte van het oog gemeten.

De eerste week na de staaroperatie voelt uw oog mogelijk wat geïrriteerd aan, en het kan wat meer tranen. Het kan aanvoelen alsof er zand in zit. Dit wordt geleidelijk minder. Mocht uw oog toch nog gevoelig zijn, dan kunt u een pijnstiller zoals paracetamol nemen.

Na de operatie zien sommige patiënten meteen heel goed, andere patiënten hebben nog een tijd last van een waas. Dit gaat meestal vanzelf over, en hoort bij het normale genezingsproces.

Adviezen voor thuis

- De eerste 3 weken mag er géén water in het oog komen, wees voorzichtig met uw haren wassen. Tip: zet een goed afsluitende zwembril op onder de douche. Zwemmen mag dus niet!
- De eerste 2 weken na de operatie mag u niet wrijven in uw oog.
- Wees voorzichtig met bukken en/of tillen, overdrijf niet.
- U mag weer deelnemen aan het verkeer (fietsen en autorijden) wanneer u met beide ogen voldoende ziet (na overleg met de optometrist/oogarts).
- Gebruik gedurende 2 weken geen make-up op het geopereerde oog.
- U mag met het vliegtuig wanneer er géén complicaties zijn geweest bij de operatie, wacht altijd uw eerste telefonische controleafspraak af met de optometrist/oogarts.
- U gebruikt de oogdruppels gedurende 4 weken.
- Raak het oog nooit aan met het druppelflesje en druk niet op het oog.
- Trek bij het druppelen van het oog, het onderste ooglid naar beneden (zie druppelinstructie). Een druppel teveel is niet schadelijk.
- Het druppelen komt niet op tijd en uur, het is alleen belangrijk dat u de druppels probeert zo goed mogelijk te verdelen over de dag.
- Bij gebruik van twee verschillende oogdruppels mogen deze met een tussentijd van 5 minuten worden gegeven. Indien u glaucoommedicatie gebruikt dan start u de dag na de operatie weer, zoals u gewend bent.
- De dag na de operatie kunt u uw dagelijkse werkzaamheden, in overleg met de optometrist/oogarts, hervatten.

Wanneer moet u contact opnemen:

Als zich in de eerste week na de operatie een van de volgende situaties voordoet:

- Ernstige pijnklachten aan het oog die toenemen en niet reageert op paracetamol.
- Toenemende roodheid van het geopereerde oog.
- Als u met het geopereerde oog ineens veel minder ziet.
- Bij misselijkheid en braken.
- Als u lichtflitsen ziet met bewegende vlekjes of een beperking van het gezichtsveld.

Druppelschema na een staaroperatie bij Maashorst oogkliniek

De hoeveelheid/termijn van het druppelschema kan per persoon afwijken

U kunt de volgorde van de druppels zelf bepalen, als er maar minimaal 5 minuten tussen beide druppels zit.

Diamox tablet innemen 4 uur na de operatie
Predforte oogdruppels 2 keer per dag gedurende 4 weken
Yellox oogdruppels 2 keer per dag gedurende 4 weken

Druppelinstructie

- Was goed uw handen.
- Houd het hoofd achterover en kijk naar het plafond.
- Trek het onderooglid omlaag.
- Houd het druppelflesje verticaal boven het oog.
- Laat de druppel op het oog of op de binnenkant van het onderooglid vallen (twee druppels is niet erg, overtollige vloeistof loopt langs het oog weg).
- Houd daarna uw oog gesloten en duw met uw vinger het traanpuntje dicht (binnenkant onderste ooglid)
- Duw het flesje niet tegen het oog.

Eventueel kunt u een druppelbril aanschaffen. Verkrijgbaar via uw apotheek.

Heeft u nog vragen?

Niet alle informatie in deze folder is op u van toepassing. Heeft u na het lezen van deze folder nog vragen, neem dan contact op met Maashorst Oogkliniek.

Maashorst Oogkliniek is bereikbaar op werkdagen van 8.15 tot 17.00 uur op **0413 - 39 33 33**.

Buiten kantooruren zijn wij voor spoed bereikbaar op 0413 – 39 33 00.

Deze folder is tot stand gekomen onder redactie van de commissie Patiëntenvoorlichting van het Nederlands Oogheelkundig Gezelschap (NOG) 2011.